

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อติดตามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล ในด้านการจัดการเรียนการสอน การครองตนของครู และการประสานงานกับชุมชน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการติดตามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และและการพัฒนาครูในระดับอนุบาล จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย

การกำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
  - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูต้นแบบปฏิบัติอยู่
  - 1.2 ครูต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ
    - 1.3 ครูเครือข่ายที่ครูต้นแบบได้ทำการขยายผลความรู้ในช่วงดำเนิน โครงการ
โดยครูต้นแบบ 1 คน ขยายผลความรู้กับครูเครือข่าย 10 คน
2. ตัวอย่างประชากร ได้แก่
  - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่ครูต้นแบบปฏิบัติอยู่ จำนวน 43 คน
  - 2.2 ครูต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ ระหว่างปี 2541-2544 จำนวน 43 คน
  - 2.3 ครูเครือข่ายที่ครูต้นแบบได้ทำการขยายผลความรู้ จำนวน 430 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ชุด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล และแบบสอบถามครูเครือข่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมข้อความ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล เป็นแบบตรวจสอบรายการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) การจัดการเรียนการสอน
- 2) การครองตนของครู
- 3) การประสานงานกับชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เป็นแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ครูต้นแบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีลักษณะแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล ประเด็นในการสัมภาษณ์ มี 3 ด้าน คือ

- 1) การจัดการเรียนการสอน
- 2) การครองตนของครู
- 3) การประสานงานกับชุมชน

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

3. แบบบันทึกการสังเกต ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล เป็นแบบจดบันทึก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของครู ด้านพฤติกรรมของเด็ก และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเครื่องมือ

เครื่องมือ	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (คน)
แบบสอบถาม	
ผู้บริหาร โรงเรียนของครูต้นแบบ	43
ครูต้นแบบ ปี 2541 – 2544	43
ครูเครือข่าย ปี 2541 – 2544	430
แบบสังเกต	5
แบบบันทึกการสังเกต	5

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล จากวิทยานิพนธ์ หนังสือ วารสาร เอกสาร บทความ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. จัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลจากกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

3. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายระดับอนุบาล แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสัมภาษณ์ครูต้นแบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และแบบสังเกตการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แล้วนำโครงสร้างเหล่านั้น และกรอบแนวคิดในการวิจัย ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. สร้างแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายระดับอนุบาล แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสัมภาษณ์ครูต้นแบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และแบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยตามขอบข่ายเนื้อหา กรอบแนวคิด และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. หาคคุณภาพของเครื่องมือ ทั้ง 3 ชุด

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายระดับอนุบาล แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสัมภาษณ์ครูต้นแบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และแบบสังเกต

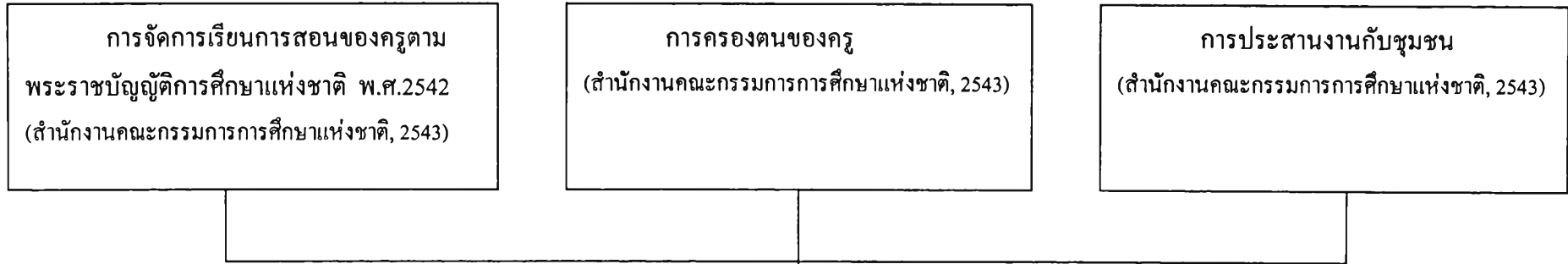
การปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล ให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างประชากร

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสอบถามครูเครือข่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล แบบสัมภาษณ์ครูต้นแบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และแบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. นำเครื่องมือที่ผ่านคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามประเด็นหลักและประเด็นย่อย รวมทั้งความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา
2. นำผลการตรวจแก้ไข และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมืออีกครั้ง และจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการติดตามการปฏิบัติงานของครูต้นแบบระดับอนุบาล

1. การจัดการเรียนการสอน

1.1 การจัดกิจกรรม

- การวางแผนการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วม
- การจัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ
- การจัดทำสื่อและอุปกรณ์
- การประเมินผลตามสภาพจริง

1.2 การพัฒนาผู้เรียน

- การส่งเสริมศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคล
- การจัดกิจกรรมเสริมให้กับเด็ก
- การประเมินพัฒนาการเด็ก

2. การครองตนของครู

2.1 การพัฒนาตนเอง

- การส่งเสริมด้านวิชาชีพ
- การส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ

2.2 การพัฒนาโรงเรียน

- การจัดการงานธุรการ
- การจัดประชุม/อบรม
- การดูแลอาคาร/สถานที่

2.3 การพัฒนาครูเครือข่าย

- การประชุมพิเศษ

- การสร้างกัลยาณมิตรนิเทศ

- การสร้างสรรค์ปฏิบัติจริง

- การประชุมร่วมใจร่วมงาน

- การประเมินผล

3. การประสานงานกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

- การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

- การร่วมกิจกรรมของชุมชน

- การให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

ตารางที่ 3 สรุปกรอบแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กรอบแนวคิด	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล				
	แบบสอบถาม (จำนวนข้อ)			แบบสัมภาษณ์ (ตามประเด็น)	แบบบันทึกการสังเกต (ตามประเด็น)
	ครูต้นแบบ	ครูเครือข่าย	ผู้บริหาร	ครูต้นแบบ	ครูต้นแบบ
1. การจัดการเรียนการสอน					
1.1 การจัดกิจกรรม				✓	✓
การวางแผนการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วม	3	3	2		
การจัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ	2	1	2		
การจัดทำสื่อและอุปกรณ์	3	1	3		
การประเมินผลตามสภาพจริง	3	1	4		
1.2 การพัฒนาผู้เรียน				✓	✓
การส่งเสริมศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคล	2	1	3		
การจัดกิจกรรมเสริมให้กับเด็ก	2	1	2		
การประเมินพัฒนาการเด็ก	2	2	2		
2. การครองตนของครู					
2.1 การพัฒนาตนเอง				✓	✓
การส่งเสริมด้านวิชาชีพ	2	2	3		
การส่งเสริมด้านบุคลิกภาพ	2	2	3		
2.2 การพัฒนาโรงเรียน				✓	✓
การจัดการงานธุรการ	2	1	2		
การจัดประชุม/อบรม	2	1	3		
การดูแลอาคาร/สถานที่	2	1	3		
2.3 การพัฒนาครูเครือข่าย				✓	✓
การปฐมนิเทศ	2	1	1		
การสร้างกัลยาณมิตรนิเทศ	3	2	3		
การสร้างสรรค์ปฏิบัติจริง	2	2	2		
การประชุมร่วมใจร่วมงาน	2	1	2		
การประเมินผล	2	4	3		

ตารางที่ 3 สรุปกรอบแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

กรอบแนวคิด	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล				
	แบบสอบถาม (จำนวนข้อ)			แบบสัมภาษณ์ (ตามประเด็น)	แบบบันทึกการสังเกต (ตามประเด็น)
	ครูต้นแบบ	ครูเครือข่าย	ผู้บริหาร	ครูต้นแบบ	ครูต้นแบบ
3. การประสานงานชุมชน					
การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน				✓	✓
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	1	-	2		
การร่วมกิจกรรมของชุมชน	1	1	2		
การให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ปกครอง	5	2	3		

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้บริหารโรงเรียนของครูต้นแบบระดับอนุบาล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยทำการติดต่อโดยตรงทางโทรศัพท์กับผู้บริหารโรงเรียนของครูต้นแบบครูต้นแบบระดับอนุบาล เพื่อชี้แจงถึงการทำงานวิจัยในครั้งนี้ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารโรงเรียนของครูต้นแบบระดับอนุบาล รวมทั้งแนบซองเอกสารพร้อมกับติดแสตมป์ เพื่อความสะดวกในการส่งกลับทางไปรษณีย์
4. หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดต่อโดยตรงทางโทรศัพท์ครั้งที่ 1 ไปยังโรงเรียนที่ไม่ส่งแบบสอบถามกลับ เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามกลับ และติดต่อโดยตรงทางโทรศัพท์ครั้งที่ 2 หลังจากโทรศัพท์ติดตามครั้งที่ 1 ไปแล้ว 1 สัปดาห์ เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามกลับ จากการจัดส่งแบบสอบถามให้ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูต้นแบบปฏิบัติงานอยู่จำนวน 43 คน ได้รับคืนจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ

90.7 ครูต้นแบบระดับอนุบาล จำนวน 43 คน ได้รับคืนจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 ครู
ครูเครือข่าย จำนวน 430 คน ได้รับคืนจำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 91.2

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

แบบสอบถาม	จำนวนที่จัดส่ง (ฉบับ)	จำนวนที่ได้รับคืน (ฉบับ)	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหาร	43	39	90.7
ครูต้นแบบ	43	41	95.3
ครูเครือข่าย	430	392	91.2

5. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึง
ผู้บริหารโรงเรียนของครูต้นแบบระดับอนุบาล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
จากการสัมภาษณ์และการบันทึกการสังเกตครูต้นแบบ

6. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และบันทึกการสังเกตด้วยตนเอง โดยแยกตาม
ภูมิภาค ภูมิภาคละ 1 โรงเรียน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ได้โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 5 โรงเรียน ซึ่งมีเกณฑ์
ในการคัดเลือกดังนี้

- ความร่วมมือของผู้บริหารและครูต้นแบบ
- วันและเวลาในการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากครูต้นแบบใช้เวลาคนละ 1 วัน ผู้วิจัยทำการติดต่อโดยตรงทางโทรศัพท์
กับผู้บริหารโรงเรียนของครูต้นแบบ และครูต้นแบบระดับอนุบาล เพื่อขอความร่วมมือในการ
เข้าไปสัมภาษณ์และบันทึกการสังเกต ครูต้นแบบ รวมถึงการนัดหมายวันเวลาที่เข้าไปเก็บข้อมูล
และดำเนินการในการสัมภาษณ์และ การบันทึกการสังเกตตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย

ตารางที่ 5 สถานที่ และวัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิภาค	จังหวัด	โรงเรียน	เครื่องมือ	วัน เดือน ปี		
เหนือ	แพร่	อนุบาลแพร่	แบบสัมภาษณ์	22 ธ.ค.48		
					แบบบันทึกการสังเกต	22/12/48
	เชียงใหม่	อนุบาลสวนน้อย	แบบสอบถาม	28/09/48-30/11/48		
					พิชญ์โลก	วัดสนามคลีตะวันออก
					พิชญ์โลก	วัดบึงกอก
					น่าน	บ้านห้วยฟอง
					อุตรดิตถ์	เทศบาลท่าอิฐ
					นครสวรรค์	อนุบาลนครสวรรค์
					นครราชสีมา	อนุบาลนครราชสีมา
ขอนแก่น	หนองโนวิทยาคาร	แบบบันทึกการสังเกต	9/12/48			
				ศรีสะเกษ	บ้านทุ่งเลน	
เลย	บ้านน้ำแคม	แบบสอบถาม	28/09/48-30/11/48			
อุบลราชธานี	เทศบาล 2 หนองบัว					
อุบลราชธานี	อนุบาลอุบลราชธานี					
ร้อยเอ็ด	บ้านหนองแอก					
ศรีสะเกษ	บ้านทุ่งเลน					
สกลนคร	บ้านหนองตากวย					
หนองคาย	อนุบาลหนองคาย					
มหาสารคาม	อนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย					
อุบลราชธานี	สามัคคีวิทยาคาร					
นครราชสีมา	อนุบาลตลาดแค					
ร้อยเอ็ด	บ้านคอกไม้					
กลาง	นครปฐม	วัดกงลาด	แบบสัมภาษณ์	11/01/49		
			แบบบันทึกการสังเกต	11/01/49		
			แบบสอบถาม	28/09/48-30/11/48		

ตารางที่ 5 สถานที่ และวัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

ภูมิภาค	จังหวัด	โรงเรียน	เครื่องมือ	วัน เดือน ปี		
	สระบุรี	อนุบาลสระบุรี	}	แบบสอบถาม 28/09/48-30/11/48		
	ฉะเชิงเทรา	วัดคอนทอง				
	สมุทรปราการ	อนุบาลพระสมุทรเจดีย์				
	สมุทรปราการ	วัดบางโหลงใน				
	ปทุมธานี	วัดหงส์ปทุมवास				
ตะวันตก	กาญจนบุรี	อนุบาลกาญจนบุรี	}	แบบสัมภาษณ์ 18/11/48		
				แบบบันทึกการสังเกต 18/11/48		
				แบบสอบถาม 28/09/48-30/11/48		
	เพชรบุรี	อนุบาลเพชรบุรี	}	แบบสอบถาม 28/09/48-30/11/48		
					ประจวบคีรีขันธ์	อนุบาลประจวบคีรีขันธ์
					กาญจนบุรี	วัดอินทาราม"โกวิทอินทราพร"
ราชบุรี	วัดโพธิ์รัตนราม					
ราชบุรี	อนุบาลราชบุรี					
ใต้	นครศรีธรรมราช	วัดบ้านศาล	}	แบบสัมภาษณ์ 29/11/48		
				แบบบันทึกการสังเกต 29/11/48		
				แบบสอบถาม 28/09/48-30/11/48		
	ปัตตานี	ชุมชนวัดปิยาราม	}	แบบสอบถาม 28/09/48-30/11/48		
					ตรัง	บ้านควนปลิง
					ตรัง	บ้านควนสวรรค์
					ภูเก็ต	อนุบาลภูเก็ต
					สงขลา	วัดบางศาลา
					นราธิวาส	ตะมะยูง
					กระบี่	ชุมชนบ้านศาลาด่าน
					กระบี่	บ้านนาง
พัทลุง	วัดคลองใหญ่					

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ทั้ง 3 ชุด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงตามประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.51-4.00	หมายถึง	ดีมาก
2.51-3.50	หมายถึง	ดี
1.51-2.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.00-1.50	หมายถึง	ปรับปรุง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาโดยนำมาสรุปรวบรวม เรียบเรียง แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปของการบรรยายตามประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้